ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/25/605-1314

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Otsuse tegemise aeg ja koht	10.06.2025 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	27.04.2025 (registreeritud inspektsioonis 28.04.2025)
Teabevaldaja	Narva Linna Sotsiaalabiamet aadress: Malmi tn 5a, 20309 Narva e-posti aadress: sotsiaalabiamet@narva.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxxxx.xxxxxxxx@xxxx.xx

RESOLUTSIOON

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel Andmekaitse Inspektsioon otsustab:

1) **jätta vaie rahuldamata, kuna menetluse kestel on Narva Linna Sotsiaalabiamet keeldunud teabenõude täitmisest AvTS § 23 lõike 1 punkti 2 alusel, sest teabevaldajal puudub**
   a. **dokument, mis reguleerib Narva linna üldhooldusteenuse osutamist inimesele, kes ei ole Narva Linna Sotsiaalabiametilt teenust taotlenud ja Narva Linna Sotsiaalabiamet ei ole isiku teenuse vajadust hinnanud ning**
   b. **üldhooldusteenuse osutamise lepingu vorm.**
2) **teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lg 2). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide esitaja edastas 10.04.2025 Narva Linna Sotsiaalabiametile (SAA) teabenõude, milles palus väljastada:
   a. *see dokument mille alusel võiks, inimene, kes ei ole SAA-lt teenust isegi taotlenud, kelle teenuse vajadust ei ole SAA poolt hinnatud, pärast Narva Sotsiaaltöökeskuse poole pöördumist panna üldisesse järjekorda võrdsetel alustel nende Narva linnaelanikega, kes teenust tõesti vajavad (kelle teenuse vajadus on SAA poolt hinnatud ja on teenusele suunatud;*

b. *dokument, millega reguleeritakse ülalmainitud (üldhooldusteenusele suunatud inimeste) järjekord (registreerimine, maha arvutamine, järjekorra -registri korrektsuse pidamise eest vastutav jne);*
c. *SAA, Narva Sotsiaaltöökeskuse ja kliendi üldhooldusteenuse osutamise lepingu vorm.*

2. Kuna SAA 17.04.2025 vastusega küsitud dokumente ei väljastanud ega teavitanud ka nende puudumisest, siis edastas vaide esitaja 21.04.2025 teabevaldajale teabenõude täpsustuse, mille 23.04.2025 vastuses märkis SAA, et teabenõudele on 17.04.2025 juba vastatud.
3. Kuna vaide esitaja ei olnud teabenõude vastusega rahul, siis edastas ta Andmekaitse Inspektsioonile (AKI) 27.04.2025 sellekohase vaide, mille AKI menetlusse võttis.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja nõue:
Vaide esitaja palub AKI-l kohustada SAA-d väljastama teabenõudega taotletud dokumendid või teavitama nende puudumisest.

Vaide põhjendused:
Vaide esitaja selgitab vaides, et pöördus SAA poole teabenõudega, milles palus väljastada mõned dokumendid, mille otsimine Narva linna dokumendiregistrist ei andnud tulemust. Oletus teabenõudega küsitud dokumentide olemasolust tekkis vaide esitajal pärast SAA direktori ühe järelepärimise vastuse lugemist, milles märgiti, et Narvas on võimalik saada hooldekodu koht inimestel, kelle abivajadust SAA ei ole hinnanud.

Vaide esitaja edastas SAA-le teabenõude ning selle täpsustuse, kuid küsitud dokumente talle ei väljastatud ega märgitud ka, et dokumendid ametil puuduvad. Teabenõudes välja toodud määrustest nähtub, et teenust vajava isikuga sõlmitakse leping, seega on loogiline eeldada, et sellel lepingul on ka teatud vorm. Isegi, kui lepingu tüüpvormi pole kehtestatud, võiks SAA selle kohta vastata, mitte kirjutada teabenõude vastuses, et tegemist on vaide esitaja lubamatu oletusega normatiivaktide kohta ja põhjendamatu nõudega.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

SAA on 17.04.2025 vastuses vaide esitajale märkinud, et hooldusreformiga seonduvad küsimused lahendatakse juba vaide esitaja poolt teabenõudes viidatud õigusaktide alusel ja tõlgendamisel, mistõttu puudub alus ja vajadus nende saatmiseks. Lisaks on viidatud Narva Linna Sotsiaalabiameti direktori kirjale aadressil https://dhs.narva.ee/?page=pub_view_dynobj&pid=1072514&desktop=57835&u=20250417092548, milles on antud asjakohane selgitus ja seetõttu uue selgituse järele puudub vajadus. Täiendavalt märgitakse, *et teabevaldajalt ei saa küsida õigusakte, mida pole kehtestatud, kuid mida teabenõudja soovib saada.*

Vastuses AKI järelepärimisele on SAA selgitanud, millise regulatsiooni ja milliste tegevuste alusel toimub Narvas üldhooldusteenusele suunamine neile, kes on pöördunud teenuse saamiseks SAA poole ning amet on hinnanud pöörduja teenuse vajadust. Märgitakse, et teenust osutatakse üldhooldusteenuse osutamise lepingu alusel, kuid lepingu vormi ei ole kehtestatud.

Lisaks on vastuses AKI-le märgitud, et vaide esitaja ei ole põhjendanud, millisest usaldusväärsest allikast on tal teave nende õigusaktide kohta, mida vaide esitaja arvab teabevaldajal olevat, aga mida tegelikult ei ole. Tegemist on teabenõudja lubamatu oletusega normatiivaktide kohta ja põhjendamatu nõudega.

Täiendava järelepärimise vastuses on SAA märkinud, et mõistis teabenõude 1. küsimust selliselt, et vaide esitaja soovib dokumenti, mille alusel saab Narva linnalt üldhooldusteenust inimene, kes

ei ole SAA-lt teenust taotlenud ja amet ei ole isiku teenuse vajadust ka hinnanud. Lisaks selgitatakse, et Narva Linnavalitsusel puudub dokument eelnevalt kirjeldatud olukorra reguleerimiseks. *Kui inimesed pöörduvad otse teenuseosutaja poole, ei saa kohalik omavalitsus järjekorda reguleerida.*

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide ese

1. Kuna SAA vaide esitajale teabenõudega küsitud dokumente ei väljastanud ega teavitanud ka nende puudumisest, siis sellest tulenevalt on vaide esemeks teabenõude nõuetekohane täitmata jätmine.

2. Vastavalt AvTS § 45 lg 1 punktile 1 on AKI pädevuses järelevalve teabenõuete täitmise ja teabe avalikustamise üle.

3. Vaidlus puudub selles, et SAA kohaliku omavalitsuse asutusena on teabevaldaja AvTS § 5 lg 1 punkti 1 mõistes ning selles, et teabenõudega küsitud teabe puhul on tegemist avaliku teabega AvTS § 3 lõike 1 mõistes.

Teabenõude täitmine

4. Isiku õigus teabenõuet esitada tuleneb AvTS §-st 6, mille kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt samas seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks. Teabenõudja on iga isik, kes esitab teabevaldajale nõude AvTS-is sätestatud korras (AvTS § 7).

5. AvTS § 9 lõike 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud võimaldama tema valduses olevale teabele juurdepääsu seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi lg 2 punkti 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele on teabenõudjal juurdepääsuõigus ning tagama kinnipidamise juurdepääsupiirangutest (AvTS § 9 lg 1 p 7).

6. Teabevaldaja peab teabenõude viie tööpäeva jooksul täitma (AvTS § 18), kas väljastades küsitud dokumendid juurdepääsupiiranguteta osas (AvTS § 17 ja § 38 lg 2) või keelduma teabenõude täitmisest mõnel AvTS §-is 23 nimetatud alusel. Keeldumist tuleb ka põhjendada.

7. SAA on vastuses vaide esitajale viidanud teabenõudes märgitud õigusaktidele, millest tulenevalt puudub teabevaldajal alus ja vajadus nende regulatsioonide edastamiseks. Selgitame, et kui teabenõudjal on taotletav teave juba olemas, sh teada avaldatud kehtivate regulatsioonide alusel, siis tõesti ei pea seda teavet teabenõudega eraldi väljastama. Kuid AKI hinnangul ei ole viitamine teabenõudes märgitud õigusaktidele praegusel juhul asjakohane, sest nendega reguleeritakse teistsugust olukorda üldhooldusteenuse taotlemisel, kui seda teabenõudes küsitakse.

8. Täiendava järelepärimise vastuses selgitab SAA, et mõistis teabenõude 1. küsimust selliselt, et vaide esitaja soovib dokumenti, mille alusel saab Narva linnalt üldhooldusteenust inimene, kes ei ole SAA-lt teenust taotlenud ja amet ei ole isiku teenuse vajadust ka hinnanud. Eelnevast tulenevalt jääb AKI-le selgusetuks, miks käsitles SAA teabenõude ja AKI järelepärimise vastustes regulatsioone, mille alusel saab Narva linnalt üldhooldusteenust inimene, kes ise on SAA-lt teenust taotlenud ja amet on isiku teenuse vajadust ka hinnanud, kui SAA täiendava järelepärimise vastuses selgitas, et mõistis küsitut teisiti. Sellest tulenevalt ei mõista AKI ka seda, miks toodi teabenõude vastuses välja SAA direktori kiri, mis ei sisalda vastust teabenõudes küsitule.

9. Lisaks on täiendava järelepärimise vastuses märgitud, et linnavalitsusel puudub dokument, mis reguleerib Narva linnas üldhooldusteenuse osutamist olukorras, mil inimene ei ole SAA-lt teenust taotlenud ja amet ei ole tema teenuse vajadust ka hinnanud. Märgime, et kui teabevaldajal puudub teabenõudega küsitud dokument, siis tuleb teabevaldajal keelduda teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 2 punkti 3 alusel, mida praegusel juhul ei ole tehtud.

10. AKI järelepärimise vastuses on märgitud, et üldhooldusteenuse osutamise lepingu vormi ei ole kehtestatud. Selgitame, et kui SAA-l lepingu vormi ei ole, siis ka selles osas oleks tulnud keelduda teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 2 punkti 3 alusel, mida SAA praegusel juhul samuti teinud ei ole.

11. Lisaks on AKI-le selgitatud, et vaide esitaja ei ole põhjendanud, kust on tal teave nende õigusaktide kohta, mida vaide esitaja arvab teabevaldajal olevat, aga mida tegelikult ei ole. Märgime, et teabenõudja ei pea teabenõuet esitades põhjendama, kust pärineb tema info soovitud dokumentide kohta. Täiendavalt selgitame, et üldjuhul ei pea teabenõudja põhjendama ka seda, mis eesmärgil ta avalikku teavet soovib. Erandiks on AvTS § 14 lõike 2 alusel küsitav teave, mil soovitakse kolmandate isikute juurdepääsupiiranguga isikuandmed. Sel juhul peab teabenõudja teatama teabevaldajale teabele juurdepääsu aluse ja eesmärgi. Praegusel juhul sellise olukorraga tegemist ei ole, seega ei pidanud vaide esitaja teabenõudes midagi põhjendama.

12. SAA on vastanud vaide esitajale, et *teabevaldajalt ei saa küsida õigusakte, mida pole kehtestatud, kuid mida teabenõudja soovib saada.* Lisaks on SAA märkinud nii vastuses vaide esitajale kui AKI-le, et tegemist on teabenõudja lubamatu oletusega normatiivaktide kohta ja põhjendamatu nõudega. Selgitame, et kui teabevaldajale esitatakse teabenõue dokumendi kohta, mida olemas ei ole, siis ei ole tegemist põhjendamatu nõudega. Kuna teabenõudja ei tarvitse teada, millised dokumendid asutusel olemas on, siis saabki ta neid, sh õigusaktide, mida pole kehtestatud, küsida teabenõude korras. Juhul, kui soovitud dokumenti olemas ei ole, siis tuleb teabevaldajal keelduda teabenõude täitmisest AvTS-i alusel, mitte märkida, et tegemist on põhjendamatu nõudega.

Kokkuvõte

13. Kuigi teabevaldaja ei ole keeldunud teabenõudega küsitud dokumentide väljastamisest, siis menetluse raames on SAA selgitanud ja põhjendanud teabenõude täitmisest keeldumist teabenõudega küsitud dokumentide puudumise tõttu. HMS § 5 lõike 2 kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult kiirelt ja lihtsalt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Tulenevalt eelnevalt märgitud menetluspõhimõtetest ning sellest, et vaide esitaja saab käesolevast vaideotsusest, sh SAA selgituste osast, teada, teabenõudega küsitud dokumentide väljastamata täitmise alusest ja põhjusest, siis ei tee AKI teabevaldajale ettekirjutust täiendavalt nõuetekohaselt keelduda teabenõude täitmisest. Seega jääb vaie 10.04.2025 esitatud teabenõudes soovitud teabe väljastamise nõudes rahuldamata.

14. Kuigi vaie jääb rahuldamata ja teabevaldajale ettekirjutus tegemata, siis juhib AKI tähelepanu järgnevale. SAA teabevaldajana peab endale selgeks tegema teabenõude täitmisega/teabenõude täitmisest keeldumisega seotud nõuded ning oskama neid selgelt ja ühemõtteliselt selgitada ja põhjendada teabenõudjale, mitte üksnes AKI-le.

/*allkirjastatud digitaalselt*/
Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel